LEVERINGSVOORWAARDEN LETTERKUNST

Artikel 1: ALGEMENE BEPALINGEN EN TOEPASSELIJKHEID

1 In deze algemene voorwaarden wordt verstaan onder de opdrachtnemer: Letterkunst
2 In deze algemene voorwaarden wordt verstaan onder de opdrachtgever: de natuurlijke persoon of rechtspersoon die aan de opdrachtnemer opdracht heeft gegeven tot het verrichten van werkzaamheden of levering van zaken.
De opdrachtgever zal zich ter zake van de opdracht nimmer kunnen beroepen op de omstandigheid dat hij namens een derde handelde, tenzij hij zulks uitdrukkelijk aan de opdrachtnemer te kennis heeft gebracht en de opdrachtnemer alsdan onder deze voorwaarde de opdracht schriftelijk heeft aanvaard.
3 In deze algemene voorwaarden wordt verstaan onder opdracht: elk verzoek tot het verrichten van werkzaamheden of tot het leveren van zaken, in welke vorm dan ook gedaan. Een opdracht zal mede geacht worden te zijn gegeven door toezending of afgifte van gegevens of zaken aan de hand waarvan de werkzaamheden als bedoeld in lid 4 van dit artikel kunnen worden verricht.
4 In deze algemene voorwaarden wordt verstaan onder werkzaamheden: het vervaardigen, afleveren, installeren, plaatsen en (of) (af)bouwen van reclameproducties, of delen daarvan in de ruimste zin des woords.
5 Op alle offertes door, alle opdrachten aan en alle overeenkomsten met de opdrachtnemer zijn de hiernavolgende voorwaarden van toepassing.
6 Op van deze voorwaarden afwijkende bedingen en/of op eigen voorwaarden of bedingen kan de opdrachtgever slechts een beroep doen indien die bedingen of voorwaarden uitdrukkelijk en schriftelijk door de opdrachtnemer zijn aanvaard.
7 De opdrachtgever met wie eerder op de onderhavige voorwaarden een overeenkomst werd gesloten, wordt geacht met de toepasselijkheid van deze voorwaarden op later met de opdrachtnemer gesloten overeenkomsten akkoord te zijn gegaan.

8

Artikel 2: OFFERTES

1 Alle offertes, voorcalculaties, aanbiedingen en soortgelijke mededelingen door de opdrachtnemer zijn geheel vrijblijvend en kunnen slechts zonder afwijking worden aanvaard. Een aanbod wordt in ieder geval geacht te zijn verworpen indien dit niet binnen een maand is aanvaard.
2 Offertes door de opdrachtnemer zijn gebaseerd op gegevens die door de opdrachtgever zijn verstrekt. De opdrachtgever staat ervoor in, dat hij naar beste weten en vermogen daarbij alle van belang zijnde gegevens heeft verstrekt.
3 De van de offerte deel uitmakende documenten (zoals tekeningen, technische beschrijvingen en dergelijke) zijn zo nauwkeurig mogelijk, doch vrijblijvend. Zij zijn en blijven (intellectueel) eigendom van de opdrachtnemer.

Artikel 3: TOTSTANDKOMING VAN OVEREENKOMSTEN EN WIJZIGING IN GEGEVEN OPDRACHTEN

1 Eerst op het moment dat de opdrachtnemer mondeling of schriftelijk heeft bevestigd de verleende opdracht te aanvaarden komt de overeenkomst tot stand en ontstaan uit de overeenkomst voortvloeiende verbintenissen van partijen.
2 De opdrachtgever draagt het risico van het niet, niet juist, niet tijdig of niet volledig ontvangen door de opdrachtnemer van zijn mededelingen.
3 Voor zover onduidelijkheid ontstaat over de inhoud van de gegeven opdracht en de aanvaarding daarvan, zullen de door de opdrachtnemer verrichte werkzaamheden geacht worden te zijn geschied overeenkomstig de inhoud van de opdracht.
4 Opdrachtgever verschaft tijdig de aansluitingsmogelijkheden ten behoeve van de voor het werk en de beproeving daarvan benodigde energie. De kosten van de benodigde energie zijn voor rekening van de opdrachtgever.
5 De opdrachtnemer behoudt zich het recht voor om meer werkzaamheden dan vermeld in de opdracht of in de aanvaarding daarvan uit te voeren en aan de opdrachtgever in rekening te brengen, indien deze werkzaamheden in het belang zijn van de opdrachtgever en/of van de goede uitvoering van de opdracht. De opdrachtgever wordt binnen een bekwame tijd op de hoogte gesteld van de uitvoering van deze aanvullende werkzaamheden.
6 De opdrachtnemer zal binnen de grenzen van het redelijke aan wijzigingen in de opdracht meewerken, indien en voorzover de inhoud van de door hem te leveren prestatie niet wezenlijk van de oorspronkelijk overeengekomen prestatie afwijkt.

Artikel 4: OPZEGGING EN ANNULERING

1 De opdrachtnemer heeft steeds het recht, zonder dat hiertoe enige ingebrekestelling of rechterlijke tussenkomst is vereist, de overeenkomst op te zeggen wanneer de opdrachtgever in staat van faillissement verkeert, of door hem surséance is aangevraagd, hij opeisbare schulden onbetaald laat, gaat liquideren of zijn vaste verblijfplaats of vestigingsplaats naar een plaats buiten Nederland verlegt alvorens naar genoegen van de opdrachtnemer zekerheid te hebben gesteld voor de voldoening van hetgeen ter zake van de uitvoering van de opdracht reeds verschuldigd is en nog verschuldigd zal worden, of indien hij middels beslaglegging, ondercuratelestelling of anderszins de beschikkingsbevoegdheid over zijn vermogen of delen daarvan verliest, tenzij ten behoeve van de opdrachtnemer een naar diens oordeel genoegzame zekerheid wordt gesteld voor voldoening van hetgeen ter zake van de uitvoering van de opdracht verschuldigd is en nog verschuldigd zal worden.
2 De opdrachtgever heeft het recht een overeenkomst te annuleren voordat de opdrachtnemer met de uitvoering van de overeenkomst begonnen is, mits hij de hierdoor voor de opdrachtnemer ontstane schade vergoedt. Onder deze schade wordt begrepen de door de leverancier gederfde winst, waarbij tevens in rekening wordt gebracht de kosten die de opdrachtnemer reeds ter voorbereiding heeft gemaakt, waaronder die van gereserveerde productiecapaciteit, ingekochte materialen, ingeroepen diensten en opslagkosten.

Artikel 5: GEGEVENS EN ZAKEN OPDRACHTGEVER; RISICO

1 De opdrachtgever draagt er zorg voor dat gegevens en zaken die de opdrachtnemer nodig heeft voor het naar diens oordeel adequaat uitvoeren van de gegeven opdracht in de gewenste vorm ter beschikking komen van de opdrachtnemer.
2 De opdrachtgever is gehouden er voor zorg te dragen, dat er voorafgaande aan de verstrekking aan de opdrachtnemer van kopij, een tekening, ontwerp, een fotografische opname of een informatiedrager, een duplicaat van deze zaken wordt gemaakt.
3 De opdrachtnemer heeft het recht de uitvoering van de opdracht op te schorten tot het moment dat de opdrachtgever aan de in lid 1 genoemde verplichting heeft voldaan.
4 Indien de opdrachtgever niet voldoet aan de in lid 1 genoemde verplichting, dan heeft de opdrachtnemer, zonder dat hiertoe enige ingebrekestelling of rechterlijke tussenkomst is vereist, het recht de opdracht terug te geven.
5 Indien en voor zover de opdrachtgever dit verzoekt, worden ter beschikking gestelde gegevens en zaken, behoudens het in artikel 17 bepaalde, na voltooiing van de opdracht aan de opdrachtgever geretourneerd.
6 De opdrachtnemer is verplicht zorg te dragen voor een zorgvuldige opslag van de van de opdrachtgever afkomstige zaken en/of gegevens. Behoudens tegenbewijs wordt de opdrachtnemer geacht aan deze verplichting voldaan te hebben.
7 Het risico ter zake van beschadiging of teloorgaan van de bij de opdrachtnemer of derden opgeslagen zaken en/of gegevens is uitdrukkelijk voor de opdrachtgever, behoudens indien er sprake is van grove schuld of opzet aan de zijde van de opdrachtnemer.
8 De opdrachtgever vrijwaart de opdrachtnemer van alle aanspraken van derden verband houdende met de beschadiging of het teloorgaan van de in de voorgaande leden bedoelde zaken en/of gegevens.

Artikel 6: AANSPRAKELIJKHEID

1 Voor alle directe en indirecte schade van de opdrachtgever, op enigerlei wijze verband houdend met, dan wel veroorzaakt door niet, niet tijdig of niet volledig overeenkomstig de overeenkomst uitvoeren van de opdracht, is de aansprakelijkheid van de opdrachtnemer uitgesloten, tenzij kan worden aangetoond dat dit niet, niet tijdig of niet volledig overeenkomstig de overeenkomst uitvoeren onder de desbetreffende omstandigheden bij normale vakkennis en met inachtneming van normale oplettendheid en bij normale bedrijfsvoering niet was voorgevallen. Alsdan is de aansprakelijkheid beperkt tot het bedrag dat door de aansprakelijkheidsverzekering van de opdrachtnemer voor de schade wordt uitgekeerd.
2 De opdrachtnemer heeft te allen tijde het recht, indien en voor zover mogelijk, de schade van de opdrachtgever ongedaan te maken of te beperken.
3 De opdrachtgever zal zijn recht om de opdrachtnemer voor de in lid 1 bedoelde schade aansprakelijk te stellen verwerkt hebben één jaar na het ontstaan daarvan.
4 Aansprakelijkheid voor schade aan en door motorrijtuigen van de opdrachtgever is uitgesloten, behoudens indien en voor zover de opdrachtnemer hiervoor verzekerd is, in welk geval het volgende geldt. Opdrachtnemer is uitsluitend aansprakelijk voor de schade aan, met of door een motorrijtuig van een opdrachtgever door hem veroorzaakt op of bij zijn bedrijfstereinen en/of in zijn gebouwen. Deze schade is beperkt tot een bedrag van € 45.000,= per claim. Ingeval er sprake is van een verzekerd motorrijtuig van een opdrachtgever komt uitsluitend voor vergoeding in aanmerking:
1) Het eigen risico dat op basis van de verzekeringsovereenkomst voor rekening van opdrachtgever komt; 2) Het no-claimverlies dat opdrachtgever lijdt gerekend over een periode van 24 maanden na de schadedatum. Opdrachtgever vrijwaart opdrachtnemer voor alle aanspraken die niet voor vergoeding in aanmerking komen op basis van bovenstaande regeling.
5 Het risico ter zake van beschadiging of teloorgaan van zaken en/of gegevens tijdens vervoer of verzending is steeds voor de opdrachtgever, ongeacht of het vervoer of de verzending geschiedt door of namens de opdrachtgever, de opdrachtnemer of derden, behoudens indien er sprake is van grove schuld of opzet aan de zijde van de opdrachtnemer. Onder vervoer en verzending wordt mede begrepen transmissie van data door middel van het telefoonnet en elke daarmee vergelijkbare verzending met behulp van enig technisch middel.
6 Het risico ter zake van schade aan of andere problemen samenhangend met na aflevering door de opdrachtgever geassembleerde, anderszins bewerkte of aan andere (on)roerende zaken aangebrachte zaken is steeds voor de opdrachtgever.
7 Indien de opdrachtgever de door de opdrachtnemer te leveren zaken niet binnen dertig dagen na beëindiging van de opdracht en voldoening van het ter zake van die opdracht verschuldigde in ontvangst neemt, worden deze vanaf dat ogenblik voor rekening en risico van de opdrachtgever opgeslagen.
8 De opdrachtgever vrijwaart de opdrachtnemer tegen alle aanspraken van derden die direct of indirect, middellijk of onmiddellijk met de uit de opdracht voortvloeiende werkzaamheden of leveringen samenhangen.
9 De opdrachtgever heeft nimmer het recht de zaken retour te zenden aan de opdrachtnemer, tenzij de opdrachtnemer hiermede schriftelijk is akkoord gegaan.

Artikel 7: WIJZE VAN UITVOERING OPDRACHT

1 De opdrachtnemer zal de door hem op grond van de gegeven opdracht te verrichten werkzaamheden op zorgvuldige wijze, overeenkomstig de eisen van goed vakmanschap, uitvoeren.
2 Indien de opdracht omvat het plaatsen of bevestigen van reclameborden, lichtbakken en dergelijke, dient de opdrachtgever er zorg voor te hebben gedragen dat eventueel benodigde vergunningen zijn verleend en dat ter zake aan alle overige wettelijke of andere vereisten is voldaan. De opdrachtgever vrijwaart de opdrachtnemer voor alle schade die mocht ontstaan indien een dergelijke bevoegdheid ontbrak. Voorts betekent deze omstandigheid niet dat de opdrachtnemer aan enigerlei uit de overeenkomst voortvloeiende verplichting niet voldaan heeft.
3 De opdrachtnemer bepaalt de wijze waarop de gegeven opdracht wordt uitgevoerd, een en ander in de ruimste zin des woords. Dit laat onverlet, dat de opdrachtgever er jegens de opdrachtnemer voor in staat, dat in het geval de werkzaamheden (mede) omvatten het aanbrengen van zaken aan of op andere zaken, deze andere zaken hiervoor geschikt zijn. Enige onderzoeksplicht ter zake rust uitsluitend op de opdrachtgever. Dergelijk onderzoek valt uitdrukkelijk niet onder de tot de opdracht behorende werkzaamheden, tenzij uit een schriftelijk overeenkomst anders blijkt. Met betrekking tot inherent kwetsbare zaken als bijvoorbeeld ruiten geldt dat enige beschadiging die optreedt bij of kort na de met de opdracht samenhangende werkzaamheden geacht wordt te zijn veroorzaakt door de ongeschiktheid van die zaken voor de opdracht en niet door de wijze waarop de opdracht is uitgevoerd.
4 Indien en voor zover de opdracht werkzaamheden omvat met betrekking tot stellages die in de bodem verankerd zijn of worden, staat de opdrachtgever ervoor in dat er geen kabels, leidingen, buizen, stol of andere obstakels ter plekke in de bodem aanwezig zijn. De opdrachtgever heeft op dit punt een onderzoeksplicht. Tenzij uitdrukkelijk anders is overeengekomen geldt tussen de opdrachtnemer en de opdrachtgever steeds dat de stellage minimaal 'anderhalf maal de hoogte van de stellage' vanaf de openbare weg wordt geplaatst. Voor de aansprakelijkheid met betrekking tot de werkzaamheden en alles wat daarmee samenhangt, zal de opdrachtnemer voor rekening van de opdrachtgever en mede ten behoeve van de opdrachtgever een verzekering afsluiten. De opdrachtgever staat er voor in dat het terrein (nagenoeg) vlak is, verhard is en dat er geen obstakels, begroeiing of andere zaken aanwezig zijn die de uitvoering van de werkzaamheden zouden kunnen bemoeilijken. Indien de opdrachtnemer zulks nodig zou achten, is hij vrij zonder toestemming van de opdrachtgever dergelijke zaken te (laten) verwijderen, welke werkzaamheden als meerprijs bij de opdrachtgever in rekening zullen worden gebracht.
5 Indien op verzoek van de opdrachtgever de opdrachtnemer de opdracht uitvoert met behulp of met verwerking van door de opdrachtgever aangeleverde materialen of halffabrikaten, gebeurt zulks geheel voor risico van de opdrachtgever. Met name, maar daartoe uitdrukkelijk niet beperkt, betreft dit houdbaarheid, hechting, slijtvastheid, licht- en kleurechtheid van de door de opdrachtnemer op dergelijke wijze vervaardigde of bewerkte zaken.
6 De opdrachtgever is gehouden de opdrachtnemer op bijzondere moeilijkheden of gezondheidsrisico's tijdens de bedrukking of bewerking van de door hem aangeleverde materialen en producten te wijzen.
7 De opdrachtnemer heeft de plicht desgevraagd de opdrachtgever tevoren over de wijze waarop aan de uitvoering vorm gegeven wordt, in te lichten, tenzij dit in strijd is met de aard van de opdracht.
8 De opdrachtnemer heeft het recht zonder kennisgeving aan de opdrachtgever de opdracht of onderdelen daarvan uit te besteden aan of te laten verrichten door niet bij hem in dienst zijnde derden, indien dit zijns inziens een doeltreffende of doelmatige uitvoering van de opdracht bevordert.
9 Indien tijdens de uitvoering van de opdracht door de opdrachtnemer werkzaamheden zijn verricht ten behoeve van de opdrachtgever die niet vallen onder de werkzaamheden zoals omschreven in of volgend uit de aanvaarding van de opdracht, wordt aan de daarop betrekking hebbende aantekeningen in de administratie van de opdrachtnemer het vermoeden ontleend dat deze werkzaamheden in opdracht van de opdrachtgever zijn verricht. Deze aantekeningen dienen betrekking te hebben op tussentijds overleg tussen de opdrachtnemer en de opdrachtgever.

Artikel 8: OVERMACHT

1 Indien de opdrachtnemer zijn verplichtingen uit de overeenkomst niet, niet tijdig of niet volledig kan nakomen tengevolge van een hem niet toerekenbare oorzaak, waaronder begrepen maar daartoe niet beperkt oorlog en oorlogsgevaar, mobilisatie, burgeroorlog, oproer, molest, diefstal, brand, ingrijpende temperatuurschommelingen, waterschade, overstroming, aardbeving en andere natuurrampen, verbeurdverklaring en andere overheidsmaatregelen, werkstaking, stremming van vervoer, defecten aan machinerieën, niet-levering van noodzakelijke materialen en halffabrikaten door derden, storingen in de levering van energie, alles zowel in het bedrijf van de opdrachtnemer als bij ingeschakelde derden, worden die verplichtingen opgeschort totdat de opdrachtnemer redelijkerwijs in staat kan worden geacht deze op de overeengekomen wijze na te komen.
2 Indien op grond van van overheidswege gestelde voorschriften of uit veiligheidsoverwegingen van de opdrachtnemer door enige omstandigheid niet kan worden gevergd dat hij de opdracht (verder) uitvoert, heeft de opdrachtnemer het recht de nakoming van zijn verplichtingen op te schorten.
3 De opdrachtgever heeft, in geval een situatie als bedoeld in lid 1 of lid 2 van dit artikel zich voordoet, niet het recht de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden, noch ontstaat in die gevallen voor de opdrachtnemer een verplichting tot vergoeding van enige schade.

Artikel 9: (DRUK-)PROEVEN

1 De opdrachtgever is gehouden de door de opdrachtnemer aan hem ter controle ter beschikking gestelde (druk-)proeven zorgvuldig en met bekwame spoed op fouten en gebreken te controleren en zijn oordeel aan de opdrachtnemer te doen toekomen.
2 Goedkeuring van de proeven door de opdrachtgever geldt als erkenning dat de opdrachtnemer de aan de proeven voorafgaande daarmee verbonden werkzaamheden overeenkomstig de opdracht heeft uitgevoerd.
3 Indien de opdrachtgever niet voldoet aan zijn in het eerste lid genoemde verplichting geldt dit als goedkeuring in de zin van het tweede lid.
4 Elke op verzoek van de opdrachtgever vervaardigde proef wordt naast de overeengekomen prijs in rekening gebracht, tenzij uitdrukkelijk is overeengekomen dat de kosten van deze proeven in de prijs zijn inbegrepen.

Artikel 10: AUTEURSRECHTEN ETC.

1 De opdrachtgever garandeert de opdrachtnemer dat door de uitvoering van de opdracht geen inbreuk wordt gemaakt op rechten die derden kunnen doen gelden krachtens de Auteurswet 1912 of andere nationale, supranationale of internationale regelgeving op het gebied van het auteursrecht of het recht van de industriële eigendom, dan wel het recht met betrekking tot de onrechtmatige daad. De opdrachtgever vrijwaart de opdrachtnemer zowel in als buiten rechte van alle aanspraken die derden krachtens deze wetten of regelgeving geldend kunnen maken.
2 Alle bij de uitvoering van de opdracht totstandgekomen zaken en werken worden geacht in hun geheel en uitsluitend volgens de inzichten van de opdrachtnemer tot stand te zijn gekomen. De opdrachtnemer is derhalve uitsluitend rechthebbende op ieder auteursrecht of ander recht van intellectuele eigendom dat ontstaat op alle bij uitvoering van de opdracht vervaardigde zaken en werken, alsmede op de in de opdracht bedoelde eindproducten. Het in de vorige twee volzinnen bepaalde geldt ook indien de desbetreffende werkzaamheden of zaken als afzonderlijke post op de offerte, in het aanbod of op de factuur zijn vermeld.
3 Alle rechten van industriële of intellectuele aard met betrekking tot van de opdrachtnemer afkomstige of door hem gebruikte werkwijzen, adviezen etc. zullen en blijven zowel tijdens als na de uitvoering van de opdracht uitdrukkelijk en in uitsluitende eigendom aan de opdrachtnemer toebehoren, een en ander ongeacht het aandeel in de totstandkoming daarvan van de opdrachtgever zelf of van bij de uitvoering van de opdracht ingeschakelde derden. De opdrachtgever verkrijgt slechts een gebruiksrecht, dat bovendien beperkt is tot de in de opdracht begrepen afgeleverde zaken. Meer in het bijzonder geldt dat het resultaat van enige werkzaamheid waardoor rechten van intellectuele eigendom zijn ontstaan, noch aan derden ter bewerking of verveelvoudiging beschikbaar mogen worden gesteld, noch door de opdrachtgever zelf mogen worden bewerkt of verveelvoudigd. De uitoefening van deze rechten - openbaarmaking of overdracht van gegevens daaronder begrepen - is zowel tijdens als na de uitvoering van de opdracht uitdrukkelijk uitsluitend aan de opdrachtnemer voorbehouden.
4 Bij overtreding van het in lid 3 gestelde verbeurt de opdrachtgever aan opdrachtnemer een direct opeisbare boete van € 225,= per dag dat de overtreding duurt, zonder dat daartoe een ingebrekestelling is vereist, en onverminderd het recht van de opdrachtnemer op vergoeding door de opdrachtgever van alle voor de opdrachtnemer daaruit voortvloeiende schade.

Artikel 11: PRIJZEN; DECLARATIE EN KOSTEN

1 Voor het formuleren van voorstellen en vervaardigen van offertes worden door de opdrachtnemer geen kosten berekend, tenzij voor de opstelling ervan specifiek onderzoek noodzakelijk is. In dat geval zal vooraf een opgave worden gegeven van de omvang van de werkzaamheden van de opdrachtnemer en van de daarmede gepaard gaande kosten die in rekening zullen worden gebracht.
2 Het bedrag dat wegens vergoeding van de door de opdrachtnemer verrichte werkzaamheden in rekening wordt gebracht is, tenzij schriftelijk anders is overeengekomen, berekend volgens de gebruikelijke tarieven van de opdrachtnemer. Indien de opdracht ontwerpwerkzaamheden omvat, zullen steeds ook alle werkzaamheden verband houdende met de voorbereiding daarvan in rekening worden gebracht.
3 Prijsverhogingen, voortvloeiende uit aanvullingen en wijzigingen van de opdracht zijn voor rekening van de opdrachtgever.
4 De door de opdrachtnemer gemaakte kosten worden aan de opdrachtgever in rekening gebracht. Deze kosten bestaan onder meer uit de prijzen van de te verwerken materialen, declaraties van ingeschakelde derden en vervoer-, verzend- en verzekeringskosten.
5 Meer- of minderleveringen ten opzichte van het overeengekomen aantal zijn toegestaan indien zij niet meer of minder bedragen dan tien procent. Het meer- of mindergeleverde wordt in rekening gebracht, respectievelijk op de rekening in mindering gebracht.
6 Alle tarieven zijn exclusief de eventueel verschuldigde omzetbelasting en overige door de overheid opgelegde heffingen. Deze worden apart vermeld in de factuur en zijn voor rekening van de opdrachtgever.
7 Indien na de totstandkoming van de overeenkomst en voor het overeengekomen tijdstip van levering, door ten tijde van de totstandkoming van de overeenkomst nog onbekende factoren, de prijzen van hulpmaterialen, lonen of welke prijsbepalende factoren dan ook wijziging hebben ondergaan, is de opdrachtnemer gerechtigd ter zake van de opdracht overeengekomen tarieven dienovereenkomstig en zonder overleg met de opdrachtgever aan te passen, evenwel met een maximumoverschrijding van tien procent. Dit percentage zal niet worden overschreden zonder nader overleg met de opdrachtgever, waarbij tot een eventuele herziening van de opdracht kan worden besloten. In alle gevallen geldt dat de kostenstijgingen na de totstandkoming van de overeenkomst en voor het overeengekomen tijdstip van levering van zaken of verrichten van diensten, die ontstaan zijn door van overheidswege goedgekeurde wijziging van de tariefstelling, zullen kunnen worden doorberekend, voor zover dit in overeenstemming is met het tariefbeleid van het Ministerie van Economische Zaken.
8 Indien de uitvoering van de opdracht door de opdrachtnemer wordt opgeschort of beëindigd, heeft de opdrachtnemer recht op volledige betaling van tot op het moment van opschorting of beëindiging verrichte werkzaamheden en gemaakte kosten.

Artikel 12: EIGENDOM HALFFABRIKATEN, PRODUCTIEMIDDELEN ETC.

1 Alle door de opdrachtnemer in het kader van de uitvoering van de opdracht vervaardigde zaken, zoals productiemiddelen, halffabrikaten en hulpmiddelen blijven in eigendom toebehoren aan de opdrachtnemer, ook als deze als aparte post op de offerte, in het aanbod of op de factuur zijn vermeld.
2 De opdrachtnemer is niet gehouden de in het eerste lid bedoelde zaken aan de opdrachtgever af te geven.
3 De opdrachtnemer is niet gehouden de in het eerste lid bedoelde zaken, alsmede resten, zoals snijafval etc. van het door de opdrachtgever aangeleverd materiaal en producten voor de opdrachtgever te bewaren. Indien de opdrachtnemer en de opdrachtgever overeenkomen dat deze zaken door de opdrachtnemer zullen worden bewaard, geschiedt dit voor de duur van ten hoogste één jaar en zonder dat de opdrachtnemer instaat voor de geschiktheid tot herhaald gebruik.

Artikel 13: AFLEVERING EN LEVERINGSTERMIJN

1 Tenzij schriftelijk anders is overeengekomen, geschiedt de aflevering van zaken ter plaatse waar de opdrachtnemer zijn bedrijf uitoefent.
2 Een door de opdrachtnemer opgegeven leveringstermijn heeft slechts indicatieve betekenis, tenzij schriftelijk en uitdrukkelijk wordt aangegeven dat het een uiterste termijn betreft. De opdrachtnemer is, ook bij een overeengekomen uiterste termijn, eerst in verzuim nadat de opdrachtgever hem schriftelijk in gebreke heeft gesteld.
3 De gebondenheid van de opdrachtnemer aan een overeengekomen uiterste termijn vervalt indien en zodra de opdrachtgever de opdracht wijzigt, tenzij de geringe betekenis van de wijziging of de geringe duur van het oponthoud de opdrachtnemer in redelijkheid niet noodzaakt tot wijziging van de aanvankelijk door hem planmatig in de tijd vastgestelde inzet van productiecapaciteit.
4 De opdrachtgever is bij de uitvoering van de overeenkomst door de opdrachtnemer, gehouden al datgene te doen, wat redelijkerwijs nodig of wenselijk is om een tijdige aflevering door de opdrachtnemer mogelijk te maken.
5 Bij niet-naleving door de opdrachtgever van het in het vorig lid gestelde, vervalt voor de opdrachtnemer de verplichting om binnen de aanvankelijk overeengekomen uiterste leveringstermijn de overeengekomen prestatie te verrichten. Deze verplichting vervalt eveneens indien de opdrachtgever niet voldoet aan zijn verplichtingen zoals die zijn omschreven in de artikelen 9 en 17. Zij vervalt ook in de situaties die beschreven worden in de artikelen 4, 8 en 18.

Artikel 14: ONDERZOEK BIJ AFLEVERING; AFWIJKINGEN

1 De opdrachtgever is verplicht terstond na de aflevering van de diensten en/of zaken grondig na te gaan of de prestatie van de opdrachtnemer deugdelijk en overeenkomstig de opdracht is.
2 De prestatie van de opdrachtnemer geldt tussen partijen steeds als deugdelijk en overeenkomstig de opdracht, indien de opdrachtgever na aflevering het geleverde of een gedeelte van het geleverde in gebruik heeft genomen, heeft bewerkt of verwerkt, aan derden heeft geleverd, respectievelijk in gebruik heeft doen nemen of heeft doen bewerken.
3 Dit artikel heeft ook betrekking op opdrachten die mede omvatten het (de)monteren of vervoeren van zaken.
4 Afwijkingen van geringe betekenis, daaronder begrepen afwijkingen wat betreft kleur, van de in de opdracht bedoelde prestatie of van een (druk-)proef brengen geen verandering in de op partijen rustende verplichtingen en vormen aldus geen reden voor bijvoorbeeld afkeuring, korting, ontbinding van de overeenkomst of schadevergoeding.
5 Afwijkingen die, alle omstandigheden in aanmerking genomen, in redelijkheid geen of een ondergeschikte invloed op de (gebruiks)
-waarde van het geleverde hebben, worden steeds geacht afwijkingen van geringe betekenis te zijn.

Artikel 15: RECLAME

1 Een reclame met betrekking tot de door de opdrachtnemer verrichte werkzaamheden of (af)geleverde zaken of het bedrag van de factuur, dient de opdrachtgever binnen zeven dagen na het moment van afleveren respectievelijk na de factuurdatum schriftelijk aan de opdrachtnemer mede te delen.
2 Indien de opdrachtgever aantoont dat hij een gebrek redelijkerwijze niet eerder kon of had hoeven ontdekken, dient de opdrachtgever binnen zeven dagen na de ontdekking van het gebrek, een reclame schriftelijk aan de opdrachtnemer mede te delen.
3 In de gevallen genoemd in het tweede lid en derde lid van artikel 14 komt aan de opdrachtgever nooit enige recht van reclame toe.
4 Na het verstrijken van de in het eerste en tweede lid genoemde termijnen vervalt het recht van reclame.
5 Reclame schort de betalingsverplichting van de opdrachtgever niet op.
6 Ingeval van een gerechtvaardigde reclame heeft de opdrachtnemer de keuze tussen aanpassing van het bedrag van zijn declaratie, het verbeteren of opnieuw verrichten van werkzaamheden waarvan het resultaat afgekeurd is, en de vervanging van de geleverde zaken, dan wel van het gebrekkig of beschadigd gedeelte daarvan, nadat deze zaken tijdig aan de opdrachtnemer zijn geretourneerd.

Artikel 16: GARANTIE

1 Van iedere garantie op door de opdrachtnemer geleverde zaken zijn uitdrukkelijk uitgesloten: normale slijtage (daaronder begrepen geleidelijke verkleuring, verkrijting en glansvermindering), iedere vorm van schade ontstaan bij of na het door de opdrachtgever zelf aanbrengen van zelfklevende materialen, schade door ondeskundig of onzorgvuldig gebruik, schade ontstaan na of tengevolge van na de levering aangebrachte veranderingen.
2 De opdrachtnemer garandeert de deugdelijkheid van de constructie van geleverde zaken voor de duur van maximaal drie maanden na aflevering, doch nimmer verder strekkend dan de aan de opdrachtnemer zelf door diens toeleverancier verstrekte garantie.
3 De garantie voor door de opdrachtnemer geleverde, maar door anderen vervaardigde zaken, omvat uitsluitend de door deze anderen aan de opdrachtnemer verleende garantie.
4 Met betrekking tot garantie geldt uitsluitend het hier gestelde, behoudens voor zover tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer schriftelijk anders is overeengekomen.

Artikel 17: BETALING

1 De opdrachtnemer bepaalt de betalingsvoorwaarden. Het staat de opdrachtnemer vrij een aanbetaling te verlangen alvorens hij een begin maakt met de uitvoering van de opdracht. Indien geen aanbetaling vooraf overeen is genomen, geldt het volgende.
Betaling van het factuurbedrag door de opdrachtgever dient te zijn geschied binnen veertien dagen na factuurdatum, in Nederlandse valuta, ten kantore van de opdrachtnemer of door middel van storting ten gunste van een door de opdrachtnemer aan te wijzen bank- of postbankrekening, waarbij als betaling slechts zal gelden de mededeling der betreffende bankinstelling dat het factuurbedrag is bijgeschreven op de aangewezen rekening. De betaling dient evenwel contant bij aflevering plaats te vinden indien de opdrachtgever een natuurlijk persoon is die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf. Betaling geschiedt netto en zonder enig recht op korting, schuldvergelijking of opschorting.
2 De opdrachtnemer is gerechtigd, bij een overeengekomen aflevering in gedeelten, na aflevering van het eerste gedeelte, naast de betaling van dit gedeelte tevens de betaling te verlangen van alle voor de gehele opdracht gemaakte kosten, zoals die van films en (druk)proeven.
3 Indien de opdrachtgever niet binnen de in lid 1 genoemde termijn heeft betaald, is hij van rechtswege in verzuim. In zodanig geval zijn alle vorderingen die de opdrachtnemer op de opdrachtgever heeft onmiddellijk opeisbaar en heeft de opdrachtnemer, zonder nadere sommatie of ingebrekestelling het recht de wettelijke rente in rekening te brengen tot op de datum van de algehele voldoening, een en ander onverminderd de verdere rechten welke de opdrachtnemer heeft.
4 Indien de opdrachtgever niet binnen de in lid 1 genoemde termijn heeft betaald, kan de opdrachtnemer met een beroep op de onzekerheidsexceptie de uitvoering van iedere opdracht opschorten.
5 Alle gerechtelijke en buitengerechtelijke kosten verband houdende met de inning van enige vordering van de opdrachtnemer op de opdrachtgever komen ten laste van de opdrachtgever. De buitengerechtelijke kosten worden gesteld op 15% van het verschuldigde bedrag, met een minimum van € 50,= exclusief omzetbelasting.
6 Betalingen aan de opdrachtnemer strekken in de eerste plaats tot delging van vervallen rente en incassokosten en vervolgens tot kwijting van de langst uitstaande vordering (factuur).
7 De in de leden 3 en 5 genoemde verhogingen treden uitsluitend in de plaats van vergoeding van vertragingsschade. Naast deze vergoeding kan schadevergoeding op grond van de wet worden gevorderd.
8 Indien de opdracht is verstrekt door meer dan één opdrachtgever, zijn alle opdrachtgevers hoofdelijk verbonden ter zake van de nakoming van de verplichtingen zoals in dit artikel weergegeven, dit ongeacht de tenaamstelling van de factuur.

Artikel 18: RETENTIERECHT, EIGENDOMSVOORBEHOUD EN PANDRECHT

1 De opdrachtnemer is bevoegd om zaken van de opdrachtgever die hij onder zich heeft, alsmede die zaken die door de opdrachtnemer zijn samengesteld of opgesteld in opdracht van de opdrachtgever niet aan de opdrachtgever of aan derden af te geven, totdat de opdrachtgever aan al zijn verplichtingen jegens de opdrachtnemer heeft voldaan.
2 Het volledige eigendomsrecht op door de opdrachtnemer aan de opdrachtgever geleverde zaken blijft onvoorwaardelijk bij de opdrachtnemer, totdat de opdrachtgever aan al zijn verplichtingen jegens de opdrachtnemer die voortvloeien uit de opdracht, heeft voldaan.
Tot dit moment zal de opdrachtgever geen enkele daad van beschikking over genoemde zaken stellen.
3 De opdrachtgever verleent de opdrachtnemer pandrecht op alle zaken van de opdrachtgever die in het kader van de uitvoering van de opdracht door de opdrachtgever in de macht van de opdrachtnemer zijn gebracht, zulks tot meerdere zekerheid van al hetgeen de opdrachtgever in welke hoedanigheid en uit welken hoofde ook aan de opdrachtnemer verschuldigd mocht zijn, niet-opeisbare en voorwaardelijke schulden daaronder mede begrepen.

Artikel 19: TOEPASSELIJK RECHT EN GESCHILLEN

1 Op alle offertes, aanbiedingen, opdrachten en overeenkomsten en op daaruit voortspruitende geschillen is uitsluitend Nederlands recht van toepassing. Offertes, aanbiedingen, opdrachten en overeenkomsten worden geacht in Nederland te zijn gedaan, respectievelijk gegeven, gesloten en uitgevoerd.
2 Een geschil is aanwezig, wanneer een van de partijen verklaart dat dit het geval is.
3 Bevoegd tot het kennisnemen van geschillen is uitsluitend de Arrondissementsrechtbank te Haarlem, tenzij het onderwerp van geschil tot de competentie van de kantonrechter behoort.

Artikel 20: TOEPASSELIJK RECHT EN GESCHILLEN

1 Deze voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Griffie van de Arrondissementsrechtbank te Haarlem onder nummer 50/2003.